

Sygn. akt III AUa 1890/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)

Sędziowie: SSO del. Izabela Głowacka-Damaszko

SSA Monika Kiwiorska-Pająk

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) **Bank (...) S.A. we W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.**

przy udziale zainteresowanych **J. G., (...) Sp. z o.o. w S., (...) Sp. z o.o. w B., P. K., I. K., R. J., (...) Sp. z o.o. w G.**

o wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne

na skutek apelacji (...) Bank (...) S.A. we W. i (...) Sp. z o.o. w B.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 czerwca 2016 r. sygn. akt IX U 819/15

oddala obie apelacje.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołania wnioskodawcy (...) Bank (...) S.A. z siedzibą we W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych we W. z dnia 17 grudnia 2014 r. na podstawie których stwierdzono, że podstawa wymiaru i składka na ubezpieczenia zdrowotne J. G., P. K. i R. J. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia u wnioskodawcy, w okresach wskazanych w decyzjach, wynosi 0,00 zł.

Rozstrzygnięcie to oparł Sąd Okręgowy na następujących ustaleniach faktycznych:

W dniu 1 stycznia 2011 r. zainteresowana I. K., prowadząca działalność gospodarczą pod firmą Zakład Usługowo-Handlowy (...) z/s w U., zawarła z zainteresowanym P. K. umowę o pracę, na podstawie której P. K. został zatrudniony na stanowisku sprzedawcy-mechanika. Miejscem wykonywania pracy był sklep w C..

W dniu 31 grudnia 2010 r. (...) Bank S.A. z siedzibą we W., poprzednik (...) Bank (...) S.A. z siedzibą we W., zawarł z zainteresowaną I. K. umowę o współpracy. Na jej podstawie (...) Bank S.A. zobowiązał zainteresowaną do wykonania czynności faktycznych związanych z działalnością bankową w zakresie zawierania umów o kredyt

konsumencki na rzecz klientów Partnera. Zgodnie z umową zainteresowana była zobowiązana do wykonywania czynności faktycznych, polegających na gromadzeniu i przekazywaniu na potrzeby wnioskodawcy informacji i dokumentów wymaganych przez niego do zawierania umów o kredyt konsumencki, przygotowywania umów kredytu konsumenckiego, dbania o wypełnianie przez klientów warunków formalnych niezbędnych do zawarcia umów kredytu konsumenckiego z wnioskodawcą oraz wykonywania innych czynności faktycznych związanych z organizowaniem sprzedaży z zastosowaniem kredytu konsumenckiego. Z tytułu czynności wykonywanych na podstawie umowy o współpracy Partnerowi przysługiwało wynagrodzenie prowizyjne obliczone jako procent kredytu netto, tj. ceny towaru lub usługi pomniejszone o wpłatę własną klienta, o ile taka wystąpiła. Bank zobowiązał się do przekazania Partnerowi środków finansowych w wysokości wynikającej z umowy kredytu w terminie 3 dni roboczych od dnia wprowadzenia umowy do systemu informatycznego Banku (uruchomienia kredytu).

W dniu 27 listopada 2012 r. (...) Bank (...) S.A. zawarł z I. K., aneks do umowy współpracy, na mocy którego Bank powierzył Partnerowi wykonywanie czynności faktycznych związanych z działalnością bankową polegającą na oferowaniu i przygotowywaniu umów kredytu konsumenckiego w związku z finansowaniem sprzedaży z zastosowaniem takiego kredytu na rzecz klientów Partnera.

W dniu 1 lipca 2011 r. (...) Bank S.A. zawarł umowę zlecenia z P. K.. Wnioskodawca oświadczył w umowie, że jest związany umową o współpracę z firmą (...), zwaną w umowie Partnerem. Na podstawie umowy zainteresowany, jako zleceniobiorca, zobowiązał się do wykonywania na rzecz zleceniodawcy usług marketingowo-informacyjnych, polegających na informowaniu klientów Partnera o możliwości zakupu towarów i usług z wykorzystaniem kredytu zleceniodawcy oraz aktualnej ofercie kredytu oferowanego przez zleceniodawcę na zakup towarów i usług Partnera. Zleceniodawca zobowiązał się do wypłacenia na rzecz P. K., jako zleceniobiorcy, za świadczone przez niego usługi wynagrodzenia prowizyjnego. Wynagrodzenie prowizyjne było naliczane od wartości kredytów, udzielanych klientom, przy czym zleceniobiorcy przysługiwało wynagrodzenie wyłącznie od umów kredytu na zakup towarów i usług, zawartych przez zleceniodawcę przy udziale partnera, w następstwie czynności wykonywanych przez zleceniobiorcę na podstawie niniejszej umowy.

W § 3 umowy zainteresowany P. K., jako zleceniobiorca, oświadczył, że poinformował Partnera o zamiarze zawarcia umowy zlecenia z firmą (...), a z uwagi na fakt, że wykonywanie usług objętych tą umową nie stanowi działalności konkurencyjnej w stosunku do działalności Partnera, jej wykonywanie nie wpływa na należyte wykonywanie obowiązków zleceniobiorcy wynikających ze stosunku pracy. Na podstawie umowy zlecenia zainteresowany zajmował się pozyskiwaniem klientów w celu zawarcia umów kredytowych z (...) Bank (...) S.A., które klienci zawierali na zakup towarów oferowanych przez Partnera. Czynności tych zainteresowany dokonywał w sklepie Partnera w C. w godzinach pracy. P. K. został przeszkolony przez pracownika Banku z ratalnej sprzedaży towarów oraz wprowadzania danych do systemu. Klienci Partnera mogli uzyskać kredyt na zakup towaru również od innych podmiotów, niż strona skarżąca. Z tytułu zawartej umowy zainteresowany otrzymywał comiesięcznie wynagrodzenie przelewane na konto. Wynagrodzenie naliczano na podstawie wartości sprzedanych umów kredytowych.

W dniu 28 grudnia 2007 r. zainteresowany (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. zawarł z zainteresowanym J. G. umowę o pracę, na podstawie której został on zatrudniony na stanowisku asystenta działu sprzedaży. Następnie zainteresowany zajmował stanowiska: specjalisty ds. sprzedaży, specjalisty ds. serwisu i sprzedaży oraz zastępcy kierownika. Umowa ta została rozwiązana za porozumieniem stron z dniem 31 stycznia 2012 r. W okresie od 1 lutego 2012 r. do 8 listopada 2013 r. J. G. był zatrudniony w firmie (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. jako zastępca kierownika salonu. Miejscem wykonywania pracy był salon meblowy w P..

W latach 2011 - 2013 (...) Bank (...) S.A. z/s we W. zawarł z zainteresowanymi - firmami (...) Sp. z o.o. z/s w S. oraz (...) sp. z o.o. umowę o współpracy. Na ich podstawie Bank zobowiązał zainteresowanych do wykonania czynności faktycznych związanych z działalnością bankową w zakresie zawierania umów o kredyt konsumencki na rzecz klientów Partnera. Zgodnie z umową zainteresowani byli zobowiązani do wykonywania czynności faktycznych, polegających na gromadzeniu i przekazywaniu na potrzeby wnioskodawcy informacji i dokumentów wymaganych przez niego do zawierania umów o kredyt konsumencki, przygotowywania umów kredytu konsumenckiego, dbania o wypełnianie

przez klientów warunków formalnych niezbędnych do zawarcia umów kredytu konsumenckiego z wnioskodawcą oraz wykonywania innych czynności faktycznych związanych z organizowaniem sprzedaży z zastosowaniem kredytu konsumenckiego.

W dniu 2 listopada 2011 r. (...) Bank (...) S.A. zawarł umowę zlecenia z J. G.. Wnioskodawca oświadczył w umowie, że jest związany umową o współpracę z firmą (...) sp. z o.o., zwaną w umowie Partnerem. Na podstawie umowy zainteresowany, jako zleceniobiorca, zobowiązał się do wykonywania na rzecz zleceniodawcy usług marketingowo-informacyjnych, polegających na informowaniu klientów Partnera o możliwości zakupu towarów i usług z wykorzystaniem kredytu zleceniodawcy oraz aktualnej ofercie kredytu oferowanego przez zleceniodawcę na zakup towarów i usług Partnera. Zleceniodawca zobowiązał się wypłacenia na rzecz J. G., jako zleceniobiorcy, za świadczone przez niego usługi wynagrodzenia prowizyjnego. Wynagrodzenie prowizyjne było naliczane od wartości kredytów, udzielanych klientom, przy czym zleceniobiorcy przysługiwało wynagrodzenie wyłącznie od umów kredytu na zakup towarów i usług, zawartych przez zleceniodawcę przy udziale Partnera, w następstwie czynności wykonywanych przez zleceniobiorcę na podstawie niniejszej umowy. W § 3 umowy zainteresowany, jako zleceniobiorca, oświadczył, że poinformował Partnera o zamiarze zawarcia umowy zlecenia z firmą (...), a z uwagi na fakt, iż wykonywanie usług objętych tą umową nie stanowi działalności konkurencyjnej w stosunku do działalności Partnera, jej wykonywanie nie wpływa na należyte wykonywanie obowiązków zleceniobiorcy wynikających ze stosunku pracy.

Na podstawie umowy zlecenia zainteresowany zajmował się pozyskiwaniem klientów w celu zawarcia umów kredytowych z (...) Bank (...) S.A., które klienci zawierali w celu zakupu towarów znajdujących się w salonie meblowym. Praca była wykonywana w salonach meblowych w godzinach ich otwarcia. Z tytułu zawartej umowy zainteresowany otrzymywał comiesięcznie wynagrodzenie. Wynagrodzenie naliczono na podstawie liczby umów kredytowych zawieranych przez klientów. Formą wynagrodzenia były punkty, które zainteresowany mógł wymienić na nagrody z katalogu nagród.

W dniu 1 kwietnia 2010 r. zainteresowana spółka z o.o. (...) z/s w G., zawarła z zainteresowanym R. J. umowę o pracę na czas nieokreślony, na podstawie której zainteresowany został zatrudniony na stanowisku specjalisty ds. sprzedaży internetowej. Umowa ta została rozwiązana za wypowiedzeniem przez pracodawcę z dniem 31 maja 2012 r. W latach 2011 - 2013 (...) Bank (...) S.A. miał zawartą z zainteresowanym (...) sp. z o.o. umowę o współpracy. Na jej podstawie (...) Bank (...) S.A. zobowiązał zainteresowanego do wykonania czynności faktycznych związanych z działalnością bankową w zakresie zawierania umów o kredyt konsumencki na rzecz klientów Partnera. Zgodnie z umową zainteresowany był zobowiązany do wykonywania czynności faktycznych polegających na gromadzeniu i przekazywaniu na potrzeby wnioskodawcy informacji i dokumentów wymaganych przez niego do zawierania umów o kredyt konsumencki, przygotowywania umów kredytu konsumenckiego, dbania o wypełnianie przez klientów warunków formalnych niezbędnych do zawarcia umów kredytu konsumenckiego z wnioskodawcą oraz wykonywania innych czynności faktycznych związanych z organizowaniem sprzedaży z zastosowaniem kredytu konsumenckiego.

W dniu 1 sierpnia 2011 r. (...) Bank S.A., poprzednik (...) Bank (...) S.A., zawarł umowę zlecenia z R. J.. Wnioskodawca oświadczył w umowie, że jest związany umową o współpracę z firmą (...) sp. z o.o., zwaną w umowie Partnerem. Na podstawie umowy zainteresowany, jako zleceniobiorca, zobowiązał się do wykonywania na rzecz zleceniodawcy usług marketingowo-informacyjnych, polegających na informowaniu klientów Partnera o możliwości zakupu towarów i usług z wykorzystaniem kredytu zleceniodawcy oraz aktualnej ofercie kredytu oferowanego przez zleceniodawcę na zakup towarów i usług Partnera. Zleceniodawca zobowiązał się do wypłacenia na rzecz R. J., jako zleceniobiorcy, za świadczone przez niego usługi wynagrodzenia prowizyjnego. Wynagrodzenie prowizyjne było naliczane od wartości kredytów, udzielanych klientom, przy czym zleceniobiorcy przysługiwało wynagrodzenie wyłącznie od umów kredytu na zakup towarów i usług, zawartych przez zleceniodawcę przy udziale partnera, w następstwie czynności wykonywanych przez zleceniobiorcę na podstawie niniejszej umowy.

W § 3 umowy zainteresowany, jako zleceniobiorca, oświadczył, że poinformował Partnera o zamiarze zawarcia umowy zlecenia z firmą (...), a z uwagi na fakt, iż wykonywanie usług objętych tą umową nie stanowi działalności

konkurencyjnej w stosunku do działalności Partnera, jej wykonywanie nie wpływa na należyte wykonywanie obowiązków zleceniobiorcy wynikających ze stosunku pracy. Na podstawie umowy zlecenia zainteresowany zajmował się pozyskiwaniem klientów w celu zawarcia umów kredytowych z (...) Bank (...) S.A., które klienci zawierali w celu zakupu towaru - sprzętu komputerowego. Obowiązki te zainteresowany wykonywał w sklepie w G. w godzinach od 10.00 do 18.00. Zainteresowany został przeszkolony przez pracownika Banku z ratalnej sprzedaży towarów oraz wprowadzania danych do systemu. Z tytułu zawartej umowy zainteresowany otrzymywał comiesięcznie wynagrodzenie przelewane na konto. Wynagrodzenie naliczono na podstawie wartości sprzedanych umów kredytowych. (...) Bank (...) S.A. odbierał od zainteresowanego zawarte przez klientów umowy kredytowe.

W wyniku przeprowadzonej w okresie od 9 kwietnia do 29 sierpnia 2014 r. kontroli płatnika składek (...) Bank (...) S.A. organ rentowy stwierdził, że zainteresowani zawierając umowę zlecenia na wykonywanie czynności związanych z udzielaniem kredytów dla klientów, wykonywali w istocie pracę na rzecz własnego pracodawcy. Z ustaleń dokonanych w trakcie prowadzonej kontroli wynika, że płatnik składek (...) Bank (...) S.A. z/s we W. zawarł z pracodawcami ubezpieczonych umowę współpracy na wykonywanie czynności związanych z działalnością bankową w zakresie organizacji finansowania sprzedaży z zastosowaniem kredytu konsumenckiego na rzecz klientów.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. zaskarżonymi decyzjami z dnia 17 grudnia 2014 r. stwierdził, że podstawa wymiaru i składka na ubezpieczenie zdrowotne: J. G., P. K. i R. J. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Bank (...) S.A. w przypadku:

1. J. G. za miesiące: grudzień 2011 r., styczeń - marzec 2012 r. oraz maj 2012 r. wynosi 0,00 zł ,
2. P. K. za miesiące: maj - grudzień 2012 r. oraz styczeń 2013 r. wynosi 0,00 zł,
3. R. J. za miesiące: październik - grudzień 2011 r. oraz styczeń - marzec 2012 r. wynosi 0,00 zł.

Przy tak poczynionych ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że odwołania wnioskodawcy nie zasługują na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu była podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych: R. J. - pracownika (...) Sp. z o.o. z/s w G., J. G. - pracownika (...) Sp. z o.o. z/s w S. oraz (...) Sp. z o.o. z/s w B. oraz P. K. - pracownika I. K., prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Zakład Usługowo-Handlowy, którzy to pracownicy w okresach wykonywania pracy na podstawie umów o pracę u wyżej wymienionych pracodawców, zawarli umowy zlecenia z (...) BANK S.A. (po rebrandingu (...) Bank (...) S.A.) o świadczenie usług marketingowo-informacyjnych.

Wyjaśnienia wymagała zatem kwestia, czy zainteresowani zleceniobiorcy w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach, w ramach umów zawartych z wnioskodawcą, dotyczących świadczenia usług marketingowo-informacyjnych, mogą być uznani za pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U.2013.1442 ze zm.). Tym samym przedmiotem sporu było ustalenie, czy w spornych miesiącach od przychodów zainteresowanych: R. J., J. G. oraz P. K. płatnik składek (...) Bank (...) S.A. powinien odprowadzić składki na ubezpieczenia zdrowotne.

Zgodnie z treścią przepisu art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej, za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

W judykaturze prezentowane jest jednolite stanowisko, z którego wynika, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie dotyczy sytuacji, gdy praca wykonywana jest na podstawie jednej z wymienionych w tym przepisie umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub gdy praca jest wykonywana na podstawie umowy prawa cywilnego zawartej z osobą trzecią, ale praca jest wykonywana na rzecz

pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Pojęcie pracownika w rozumieniu powyższego unormowania ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 k.p. i art. 22 § 1 k.p.) i obejmuje również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych w sytuacji, gdy umowę tę zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego pracodawcy, choćby umowa cywilnoprawna została zawarta z osobą trzecią. Objęcie definicją pracownika dla potrzeb prawa ubezpieczeń społecznych nie tylko pracowników w znaczeniu, jakie temu pojęciu nadają przepisy kodeksu pracy, ale także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (agentów, zleceniobiorców, wykonawców dzieła) oznacza jednocześnie rozszerzenie pracowniczego tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, co wpływa na sposób ustalania podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie.

Z regulacją art. 8 ust. 2a ww. ustawy systemowej koresponduje unormowanie art. 18 i art. 20 ust. 1 tej ustawy dotyczące problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Skoro bowiem w sytuacjach, do których odnosi się art. 8 ust. 2a ustawy systemowej mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, to konsekwentnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w podstawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Zatem w przypadku pracowników, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy systemowej, na płatniku (na pracodawcy) spoczywa obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Taki sam sposób postępowania dotyczy także sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią), lecz praca w jej ramach jest wykonywana na rzecz pracodawcy, gdyż obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy.

Przy czym należy nadmienić, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy, z którym dany ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, nie zaś o wykonywaniu pracy „na korzyść” tego pracodawcy, ani też „wyłącznie na rzecz” pracodawcy. Powyższe oznacza, że nie można wykluczyć zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ww. ustawy w sytuacji, gdy pracodawca nie uzyskuje bezpośrednio korzyści z wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach umowy zlecenia, ani też w sytuacji, gdy ubezpieczony pracę tę wykonuje zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz podmiotu, z którym zawarł umowę agencyjną, umowę zlecenia lub zbliżoną rodzajowo umowę o świadczenie usług (tak wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 07.04.2016 r., sygn. akt III AU a 1834/15).

W przedmiotowej sprawie zachodzą zatem w ocenie Sądu Okręgowego podstawy do zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że zainteresowani w ramach umów zlecenia zawartych z (...) Bank S.A., względnie, po rebrandingu - z (...) Bank (...) S.A. z/s we W., wykonywali czynności, które skutkowały tym, że to ich pracodawcy uzyskiwali rezultaty ich pracy i związane z tym wymierne finansowe korzyści, zyskiwali bowiem większą sprzedaż swoich towarów, a także wynagrodzenie umówione w ramach umów o współpracę zawartych z wnioskodawcą. Rezultaty wykonywania zleceń przez swoich pracowników na rzecz wnioskodawcy osiągnęli partnerzy wnioskodawcy. Skutkiem uznania takich osób za pracowników jest objęcie

ich obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowym, chorobowym, wypadkowym i zdrowotnym, tak jak pracownika.

Należy również zauważyć, że w umowach zlecenia przewidziano skutek automatycznego ich wygaśnięcia w przypadku ustania stosunku pracy zleceniobiorcy z partnerem powoda lub rozwiązania umowy powoda z jego partnerem (umowy o współpracę), co pozwala przyjąć, że umowy zlecenia zostały celowo tak skonstruowane, aby nie miały bytu samoistnego - tj. aby były ściśle powiązane z umowami o pracę.

W realiach przedmiotowej sprawy nieoskładkowane wynagrodzenia ze zleceń osiągalni pracownicy partnerów wnioskodawcy. Pracodawcy zleceniobiorców odnosili jednak na gruncie swych umów o współpracy zawartych z wnioskodawcą niewątpliwie większe korzyści. Na skutek działań swych pracowników w ramach zleceń zawartych z wnioskodawcą zyskiwali przecież większą sprzedaż swoich towarów czy usług, uzyskiwali marże handlowe z tym związane, uzyskiwali także wynagrodzenie umówione w ramach umów o współpracę zawartych z powodem.

Zgodnie z art. 18 ust. 1a ustawy systemowej, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy zlecenia, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło.

W myśl art. 20 ust. 1 cytowanej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Z powyższego wynika, że wszystkie składniki przychodu osiągniętego ze zleceń wnioskodawcy, zleceniobiorcy powinni mieć oskładkowane „przy okazji” wynagrodzenia osiąganego z tytułu zatrudnienia u partnerów wnioskodawcy. Utrwalone są obecnie poglądy judykatury w tym zakresie; można tytułem przykładu przytoczyć uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., sygn. akt II UZP 6/09, czy wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2010 r., sygn. akt I UK 252/09, albo też z dnia 22 lutego 2010 r., sygn. akt I UK 259/09, w myśl których pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy, o czym stanowi art. 8 ust. 2a ustawy systemowej - i to przenosi się także na składki zdrowotne. Teza ta jest aktualna także w stosunku do pracowników wykonujących taką pracę na podstawie umowy zlecenia, o czym traktuje wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2010 r., sygn. akt I UK 252/09.

Skoro zatem objęte odwołaniami decyzje pozwanego są słuszne, to odwołania od nich należało oddalić, o czym Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie wszystkich zacytowanych przepisów i art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. Orzeczenie o kosztach oparto na art. 98 kpc oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia w/s opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz.U.2013.490 ze zm.).

Pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżył apelacją powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów postępowania, a to w szczególności:

1. art. 233 § 1 k.p.c., polegające na przekroczeniu przez Sąd Okręgowy granic swobodnej oceny materiału dowodowego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, poprzez wadliwą ocenę materiału dowodowego, wyprowadzenie z niego wniosków niepoprawnych pod względem logicznym i sprzecznych z zasadami doświadczenia życiowego oraz wniosków w żaden sposób nie wynikających z materiału dowodowego, co spowodowało błędną ocenę stanu faktycznego, a tym samym doprowadziło do nieprawidłowego rozstrzygnięcia w sprawie. W szczególności wskazano na:

- bezpodstawne i nieoparte materiałem dowodowym stwierdzenie, że praca wykonywana na podstawie umów zlecenia zawartych między wnioskodawcą a zleceniobiorcami, którzy byli jednocześnie pracownikami Partnerów, była wykonywana na rzecz pracodawców zleceniobiorców (na rzecz Partnerów),

- błędne, nie znajdujące potwierdzenia w zebranej dokumentacji przyjęcie, że zasady świadczenia usług marketingowo-informacyjnych nie ustalał podmiot zewnętrzny - wnioskodawca i nie od niego zależało, kiedy i w jakich godzinach zainteresowani wykonywali swoje usługi,
- błędne przyjęcie, że na podstawie umowy zlecenia zleceniobiorcy zajmowali się pozyskiwaniem klientów w celu zawarcia kredytu, podczas gdy taka czynność nie została im zlecona przez wnioskodawcę,
- bezpodstawne, nie znajdujące potwierdzenia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie przyjęcie, że czynności wykonywane przez zlecenioborców skutkowały tym, że to ich pracodawcy uzyskiwali rezultaty ich pracy i związane z tym wymierne korzyści;

2. nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. oraz naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy, a polegające na zaniechaniu zbadania przez Sąd pierwszej instancji znacznej części zarzutów zawartych w odwołaniu od decyzji organu rentowego i nieustosunkowaniu się do nich w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, co doprowadziło do niezastosowania wskazanych poniżej przepisów prawa materialnego, a to art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a i c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i e, art. 85 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z art. 18 ust. 1a oraz art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a także art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

3. art. 473 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania zainteresowanych, w szczególności z zeznań S. M., mimo wniosku o ich przesłuchanie, który został złożony wraz z odwołaniem.

II. Naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

a. art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji zastosowanie w sprawie, w której nie zostały spełnione przesłanki wskazane w tym przepisie,

b. art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a i c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie a w konsekwencji wydanie decyzji o treści, do której strona pozwana nie była uprawniona;

c. art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i e oraz art. 85 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych poprzez ich pominięcie;

d. art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z art. 18 ust. 1a oraz art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, iż brak wydania przez organ rentowy decyzji na podstawie ww. przepisów określającej objęcie ubezpieczeniem społecznym i zdrowotnym, wysokość podstawy wymiaru składek oraz jej wymiar na ww. ubezpieczenia stosunku do zlecenioborców wnioskodawcy w związku z rzekomym wykonywaniem pracy, na podstawie umowy zlecenia z wnioskodawcą, na rzecz pracodawcy, nie stanowi o przedwczesności przedmiotowej decyzji, a w konsekwencji jej niedopuszczalności;

4. art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych poprzez jego pominięcie i nie uznanie, że ustalenie wysokości podstawy wymiaru składki zdrowotnej i wysokości tejże jest wtórne w stosunku do ustalenia wysokości podstawy wymiaru i składki na ubezpieczenia społeczne.

Mając na uwadze powyższe, wnioskodawca wniósł o zmianę wyroku przez uwzględnienie odwołań i zmianę zaskarżonych decyzji poprzez ustalenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości składek pierwotnie odprowadzonych przez wnioskodawcę, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji lub organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. Nadto wnioskodawca wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Apelację wniósł także pełnomocnik zainteresowanego (...) sp. z o.o. z/s w B. w części dotyczącej zainteresowanego J. G. i (...) sp. z o.o. zarzucając:

a) ***naruszenie przepisów postępowania, co miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w szczególności:***

1. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z zebranego materiału dowodowego wniosków nielogicznych i nie wynikających ze stanu faktycznego oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, polegające na dokonaniu oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania oraz zaniechaniu wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i pominięciu przeprowadzenia postępowania dowodowego, którego celem powinno być ustalenie faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności przez:

- przyjęcie, iż z zebranego materiału dowodowego wynika, że praca polegająca na świadczeniu usług marketingowo-informacyjnych na rzecz wnioskodawcy, wykonywana była przez zainteresowanego J. G. na podstawie umowy cywilnoprawnej, była wykonywana a rzecz zainteresowanego (...) sp. z o.o., podczas gdy zarówno z treści samej umowy o cywilnoprawnej, istoty samego świadczenia oraz zebranego materiału dowodowego, nie da się wyprowadzić takich wniosków,
- przyjęcie, że zainteresowany (...) sp. z o.o. jako pracodawca uzyskiwał rezultat pracy z wykonywania umowy zlecenia, tj. świadczenia usług marketingowo-informacyjnych oferty (...) Bank (...) S.A. i z tego tytułu uzyskiwał wymierne finansowe korzyści i zyskiwał większą sprzedaż swoich towarów, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego nie da się wywieść takiego wniosku, a nadto brak jest jakichkolwiek uzasadnionych wskazań, aby można było przyjąć, że ewentualne skorzystanie przez nabywcę z kredytu udzielonego przez (...) Bank (...) S.A. przyczynia się do zwiększenia obrotu u zainteresowanego (...) sp. z o.o.;

2. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 236, 258 i 299 k.p.c. poprzez brak ustosunkowania się przez sąd pierwszej instancji i wyrzeczenia w przedmiocie wniosków dowodowych zainteresowanego (...) sp. z o.o. o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron oraz zeznań świadka S. M., na okoliczności mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, m.in. wskazanie, na czyją rzecz praca na podstawie umowy cywilnoprawnej była świadczona, braku świadczenia jakiegokolwiek pracy na rzecz (...) sp. z o.o. przez J. G. na podstawie umowy cywilnoprawnej, czy też braku wpływu ww. umowy cywilnoprawnej na obroty uzyskiwane przez (...) sp. z o.o., natomiast brak wydania postanowienia w przedmiocie oddalenia wniosków dowodowych w powyższym zakresie skutkowało brakiem możliwości zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu w trybie art. 162 k.p.c.,

b) ***naruszenie przepisu prawa materialnego, a to:***

- art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego błędną wykładnię polegającą na:
- przyjęciu, że okoliczności wykonywania pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z wnioskodawcą, takie jak miejsce i czas wykonywania usług, czas trwania umowy cywilnoprawnej, mają znaczenie dla ustalenia czy dana osoba jest pracownikiem w rozumieniu art. 8 ust. 2a usus, podczas gdy jedynymi okolicznościami istotnymi dla rozstrzygnięcia sprawy było to, czy J. G. na podstawie umowy cywilnoprawnej wykonywał pracę na rzecz pracodawcy z którym pozostawał w stosunku pracy,
- przyjęciu, że dla ustalenia, czy dana osoba jest pracownikiem w rozumieniu art. 8 ust. 2a usus nie ma znaczenia wykonywanie pracy „na korzyść” tego pracodawcy, a istotne jest jedynie wykonywanie pracy „na rzecz” tego pracodawcy, niemniej wiatce art. 22 § 1 k.p., świadczeniem pracownika jest wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy, a świadczeniem wzajemnym jest wypłata wynagrodzenia. Wykonywanie zatem pracy na rzecz pracodawcy zawsze będzie się wiązało i jest jednoznaczne z uzyskiwaniem przez pracodawcę korzyści,

- przyjęciu, że bez znaczenia dla ustalenia czy dana osoba jest pracownikiem w rozumieniu art. 8 ust. 2a usus jest okoliczność, czy praca na podstawie umowy cywilnoprawnej była wykonywana wyłącznie na rzecz pracodawcy, a dla przyjęcia, że dany pracodawca jest płatnikiem składek z tytułu umowy cywilnoprawnej wystarczy uzyskiwanie przez pracodawcę świadczenia wykonywanego na podstawie umowy cywilnoprawnej, nawet w niewielkim zakresie, podczas gdy taka wykładnia ww. przepisu jest niezgodna z celem oraz *ratione lege* ustawy, bowiem w przypadku gdyby pracownik na podstawie jednej umowy cywilnoprawnej wykonywał pracę na rzecz dwóch różnych pracodawców, z którymi ma zawarte dwie umowy o pracę, zgodnie z wykładnią przepisu zastosowaną przez sąd I instancji, należałoby oskładkować wynagrodzenie z tytułu umowy cywilnoprawnej dwukrotnie, co prowadziłoby do pokrzywdzenia pracownika,
- przyjęciu, że bez znaczenia dla ustalenia czy dana osoba jest pracownikiem w rozumieniu art. 8 ust. 2a usus jest to czy dany pracodawca uzyskuje korzyść z tytułu umowy cywilnoprawnej, podczas gdy, aby ww. przepis miał zastosowanie, koniecznym jest, aby pracodawca uzyskiwał rezultat pracy (a zatem korzyść) z tego tytułu, a ta korzyść musi być wymierna, co w niniejszej sprawie nie wystąpiło.

Wskazując na powyższe zarzuty zainteresowany (...) sp. z o.o. domagał się zmiany wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie poprzez zmianę decyzji z dnia 17 grudnia 2014 r. że podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne J. G. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z (...) Bank (...) S.A. za miesiące grudzień 2011 r. styczeń, luty, marzec i maj 2012 r. jest równa deklarowanej dotychczas przez wnioskodawcę z zasądzenie od strony pozwanej na rzecz zainteresowanego zwrotu kosztów procesu za II instancję, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pełnomocnik zainteresowanego (...) sp. z o.o. wniósł również o przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego o treści:

„Czy wobec zawarcia przez pracownika umowy cywilnoprawnej z podmiotem trzecim, innym niż jego pracodawca - dla ustalenia, czy zleceniobiorca jest pracownikiem w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2015.121 ze zm.) i wykonuje, na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z tym podmiotem trzecim, pracę na rzecz pracodawcy, ma znaczenie uzyskiwanie przez tego pracodawcę rezultatu (korzyści) z tytułu umowy cywilnoprawnej, a jeżeli tak, to czy dla takiego ustalenia istotny jest rozmiar uzyskiwanych przez pracodawcę korzyści? Tzn. czy znaczenie ma jakakolwiek korzyść uzyskana przez pracodawcę z umowy zlecenia zawartej przez jego pracownika z podmiotem trzecim, czy tylko taka korzyść, której pracodawca by pewnością nie osiągnął gdyby umowy zlecenia nie zawarto i nie wykonywano?”

Czy uzyskiwanie przez pracodawcę efektu pracy (korzyści) z tytułu umowy cywilnoprawnej zawartej przez pracownika z podmiotem trzecim nawet w niewielkim zakresie powoduje, że pracodawca ten jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne?”

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje wnioskodawcy i zainteresowanej spółki (...) nie zasługują na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu była podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych: R. J. - pracownika (...) sp. z o.o., J. G. - pracownika (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. oraz P. K. - pracownika I. K., prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Zakład Usługowo-Handlowy, którzy to pracownicy w okresach wykonywania pracy na podstawie umów o pracę u wyżej wymienionych pracodawców, zawarli umowy zlecenia z (...) Bank S.A. (po rebrandingu (...) Bank (...) S.A.) - o świadczenie usług marketingowo-informacyjnych.

Wyjaśnienia wymagała zatem kwestia, czy zainteresowani zleceniobiorcy w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach, w ramach umów zawartych z wnioskodawcą, dotyczących świadczenia usług marketingowo-

informacyjnych, mogą być uznani za pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W zakresie zarzutu skarżących dotyczącego naruszenia art. 8 ust. 2 ustawy systemowej, Sąd Apelacyjny ocenił, że jest on nieuzasadniony. Sąd Okręgowy prawidłowo zinterpretował i zastosował art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Zważyć należy, że zgodnie z treścią tego przepisu, za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W judykaturze prezentowane jest jednolite stanowisko, z którego wynika, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie dotyczy sytuacji, gdy praca wykonywana jest na podstawie jednej z wymienionych w tym przepisie umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub gdy praca jest wykonywana na podstawie umowy prawa cywilnego zawartej z osobą trzecią, ale praca jest wykonywana na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Pojęcie pracownika w rozumieniu powyższego unormowania ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 k.p. i art. 22 § 1 k.p.) i obejmuje również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych w sytuacji, gdy umowę tę zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego pracodawcy, choćby umowa cywilnoprawna została zawarta z osobą trzecią (por: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18.10. 2011 r., III UK 22/11, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2.09.2009 r., II UZP 6/09). Objęcie definicją pracownika dla potrzeb prawa ubezpieczeń społecznych, nie tylko pracowników w znaczeniu, jakie temu pojęciu nadają przepisy kodeksu pracy, ale także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (agentów, zleceniobiorców czy też wykonawców dzieła) oznacza jednocześnie rozszerzenie pracowniczego tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, co wpływa na sposób ustalania podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie.

Hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy-zleceniodawcy i pracownika-zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy „nakłada się” na stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy w ramach łączącej pracodawcę z osobą trzecią (zleceniodawcą) umownej więzi prawnej. W tym ostatnim przypadku pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika-zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. Z regulacją art. 8 ust. 2a ww. ustawy systemowej koresponduje unormowanie art. 18 i art. 20 ust. 1 tej ustawy dotyczące problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Skoro bowiem w sytuacjach, do których odnosi się art. 8 ust. 2a ustawy systemowej mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, to konsekwentnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w podstawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Zatem w przypadku pracowników, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy systemowej, na płatniku (na pracodawcy) spoczywa obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Taki sam sposób postępowania dotyczy także sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią), lecz praca w jej

ramach jest wykonywana na rzecz pracodawcy, gdyż obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy (por: wyroki Sądu Najwyższego z 14.01.2010 r., I UK 252/09 i z dnia 22.02.2010 r., I UK 259/09).

Przy czym należy nadmienić, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy, z którym dany ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, nie zaś o wykonywaniu pracy „na korzyść” tego pracodawcy, ani też „wyłącznie na rzecz” pracodawcy. Powyższe oznacza, że nie można wykluczyć zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ww. ustawy w sytuacji, gdy pracodawca nie uzyskuje bezpośrednio korzyści z wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, ani też w sytuacji, gdy ubezpieczony pracę tę wykonuje zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz podmiotu, z którym zawarł umowę agencyjną, umowę zlecenia lub zbliżoną rodzajowo umowę o świadczenie usług.

W orzecznictwie prezentowany jest pogląd, że zwrot „działać na rzecz” użyty został w art. 8 ust. 2a u.s.u.s. w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyjąś rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). W kontekście przepisu art. 8 ust. 2a u.s.u.s., zwrot ten opisuje sytuację faktyczną, która charakteryzuje się istnieniem „trójkąta umów”, tj.

- a) umowy o pracę,
- b) umowy zlecenia między pracownikiem a osobą trzecią i
- c) umowy o współpracy między pracodawcą i zleceniodawcą.

Pracodawca w wyniku umowy o współpracy przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą. Jednocześnie według art. 17 ust 1 ww. ustawy, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1-3, 5, 6 i 9-12, (w tym zleceniobiorców) obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek. Zgodnie z art. 81 ust 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j.:Dz.U.2016.1793), do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d-i i pkt 3 i 11, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.

Uwzględniając przytoczone powyżej regulacje prawne, mające w sprawie zastosowanie, wskazać należy, że kwestia objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym pracownika wykonującego pracę w ramach umowy zlecenia z osobą trzecią, kiedy jednocześnie związany jest umową o pracę z podmiotem, który w wyniku umowy o współpracy przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy - przez pracodawcę (jako płatnika składek) nie budzi żadnych wątpliwości. Kwestia dotycząca zasad podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym osób wykonujących jednocześnie pracę w oparciu o umowę zlecenia oraz umowę o pracę, w opisanej wyżej konfiguracji, była już niejednokrotnie przedmiotem rozpoznania przez sądy powszechne. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2.09.2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46 wyjaśnił, jakie czynniki decydują o powstaniu obowiązku objęcia pracownika obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, także z tytułu umowy zlecenia (o dzieło) w sytuacji, gdy stanowią one równoległe zatrudnienie do umowy o pracę na rzecz tego samego podmiotu (lub z której to pracy ten sam podmiot czerpie z rezultaty).

Również w wyroku z dnia 23 maja 2014 r., II UK 445/13, (LEX 1475168) Sąd Najwyższy wskazał, że umowy cywilnoprawne wymienione w art. 8 ust. 2a u.s.u.s. (także w jej art. 9 ust. 1) nie stanowią samodzielnych tytułów obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym pracownika. W takiej sytuacji nie dochodzi również do zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego w rozumieniu art. 9 tej ustawy. Norma art. 8 ust. 2a - poprzez wykreowanie szerokiego pojęcia "pracownika" - stworzyła szeroką definicję pracowniczego tytułu obowiązkowych

ubezpieczeń społecznych. Tytułem tym jest łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy oraz dodatkowo umowa cywilnoprawna zawarta przez pracownika z pracodawcą lub zawarta z osobą trzecią, ale wykonywana na rzecz pracodawcy. Określone hipotezą normy art. 8 ust. 2a dwie sytuacje faktyczne, w jakich może się znaleźć osoba, do której przepis ten jest adresowany (pracownik wykonujący pracę na podstawie wymienionych umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą oraz umów cywilnoprawnych zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca jest świadczona na rzecz pracodawcy) mają równorzędny charakter z punktu widzenia skutków opisanych dyspozycją omawianej normy prawnej. Konsekwencje prawne na gruncie ustawy systemowej, wynikające z realizacji takich umów, muszą być takie same, co oznacza, że dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą.

Prawidłowo zatem Sąd pierwszej instancji przyjął, że w przedmiotowej sprawie zachodzą podstawy do zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że zainteresowani w ramach umów zlecenia zawartych z (...) Bank S.A., względnie, po rebrandingu - z (...) Bank (...) S.A., wykonywali czynności, które skutkowały tym, że to ich pracodawcy uzyskiwali rezultaty ich pracy i związane z tym wymierne finansowe korzyści, zyskiwali bowiem większą sprzedaż swoich towarów, a także wynagrodzenie umówione w ramach umów o współpracę zawartych z wnioskodawcą.

Nadto, zasad świadczenia usług marketingowo-informacyjnych nie ustalał podmiot zewnętrzny - wnioskodawca i nie od niego zależało, kiedy i w jakich godzinach zainteresowani będą wykonywali swe usługi. O tym, kiedy i w jakim zakresie zainteresowani będą je wykonywać, decydowały ustalenia poczynione w ramach stosunków pracy zawartych z ich pracodawcami. Ponadto wszystkie podejmowane przez zainteresowanych czynności były wykonywane w siedzibach ich pracodawców, w ramach obowiązującego czasu pracy, przy wykorzystaniu sprzętu służbowego (komputerów, oprogramowania, stanowisk obsługi), na rzecz klientów pracodawców, w systemie podporządkowania pracowników pracodawcom, co wynikało z samej istoty świadczonych usług w siedzibie pracodawcy. Trudno wszak przyjąć, aby pracodawca tolerował poświęcanie przez pracowników, przebywających w miejscu pracy, w godzinach ich pracy, czasu na świadczenie - przy wykorzystaniu sprzętu służbowego - usług na rzecz podmiotu zewnętrznego, które to usługi nie skutkowałyby żadnymi rezultatami korzystnymi dla pracodawcy.

Zważywszy przy tym, że przesłanką zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy, z którym dany ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, nie zaś wykonywanie pracy wyłącznie na jego rzecz, uznać należy, że przepis ten znajduje zastosowanie również w przypadku takim jak niniejszy, tj. w sytuacji, gdy faktycznym beneficjentem pracy świadczonej przez zainteresowanych w ramach umów cywilnoprawnych był zarówno wnioskodawca, jak i poszczególni pracodawcy.

Należy również zauważyć, że w umowach zlecenia przewidziano skutek automatycznego ich wygaśnięcia w przypadku ustania stosunku pracy zleceniobiorcy z partnerem wnioskodawcy lub rozwiązania umowy wnioskodawcy z jego partnerem (umowy o współpracę), co pozwala przyjąć, że umowy zlecenia zostały celowo tak skonstruowane, aby nie miały bytu samoistnego - tj. aby były ściśle powiązane z umowami o pracę.

W kontekście powyższych rozważań za nieuzasadnione należało uznać pozostałe zarzuty apelacji. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 ustawy systemowej (w tym pracowników) i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10. W przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a ww. ustawy, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło (art. 18 ust. 1a ustawy). Zatem płatnik składek, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Przychód, jaki uzyskali zainteresowani pracownicy: R. J. - pracownik (...) sp. z o.o. z/s w G., J. G. - pracownik (...) Sp. z o.o. z/s w S. oraz (...) Sp. z o.o. z/s w B. oraz P. K. - pracownik I. K., prowadzącej działalność

gospodarczą pod firmą Zakład Usługowo-Handlowy, z tytułu wykonywania usług wynikających z zawartych umów zlecenia, powinien być zatem uwzględniony w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wykazywanej w dokumentach rozliczeniowych tychże pracodawców. Obowiązek wliczenia tego przychodu należał w czasie obowiązywania spornych umów zlecenia do pracodawców poszczególnych ubezpieczonych, z uwagi na uznanie zainteresowanych za pracowników, w rozumieniu przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podlegających obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu.

Niezasadne okazały się także pozostałe zarzuty naruszenia prawa materialnego. W przedmiotowej sprawie nie sposób mówić o naruszeniu przez Sąd pierwszej instancji art. 68 ust. 1 pkt 1) lit. a) i c) ustawy systemowej, art. 66 ust. 1 pkt 1) lit. a) i e), art. 85 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, art. 83 ust. 1 pkt 1) i 3) w zw. z art. 18 ust. 1a oraz art. 32 ustawy systemowej, oraz art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, mając na uwadze, że istotą sporu między stronami - sporu dotyczącego obowiązku odprowadzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne, w ogóle nie była kwestia istnienia obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego zainteresowanych R. J., J. G. i P. K., bowiem nie pozostawało sporne między stronami, że osoby te są objęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Spornym natomiast było tylko i wyłącznie to, czy przychód osiągnięty przez zainteresowanych R. J., J. G. i P. K. z tytułu umów zleceń zawartych z wnioskodawcą, powinien być, dla potrzeb ubezpieczeń społecznych, ujmowany jako odrębne źródło „oskładkowania”, czy też powinien jedynie być uwzględniony w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy - zaś ustalenie, że w przedmiotowej sprawie zachodził przypadek unormowany w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, wykluczało potraktowanie przychodów osiągniętych z tytułów zleceń jako tego rodzaju „odrębnego źródła” i powodowało po stronie pracodawców konieczność zsumowania wynagrodzeń z umów cywilnoprawnych z wynagrodzeniami ze stosunku pracy i ustalenie dopiero w ten sposób „skumulowanej” podstawy wymiaru składek tak na ubezpieczenia społeczne, jak i na ubezpieczenie zdrowotne. Nie zachodziła zatem, wbrew przekonaniu apelującego, przed wydaniem zaskarżonej decyzji wymiarowej, konieczność uzyskania przez organ rentowy prawomocnej decyzji dyrektora właściwego oddziału wojewódzkiego NFZ rozstrzygającej o kwestii objęcia zainteresowanych ubezpieczeniem zdrowotnym, ani też nie zachodziła konieczność uprzedniego wydania przez organ rentowy decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek i ich wysokości „z tytułu bycia pracownikiem”.

Odnosnie zarzutu błędnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, to jest on również nietrafny. Należy podkreślić, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a nadto winna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Skuteczne postawienie powyższego zarzutu wymaga zatem wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął sąd, wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. Tymczasem pełnomocnicy skarżących nie wykazali, aby ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego była niezgodna z zasadami logicznego rozumowania, ani doświadczenia życiowego; ściśle, odnosząc się do treści sformułowanego przez wnioskodawcę zarzutu apelacyjnego, pełnomocnik nie wykazał, aby świadkowie K. P. i P. P., mieli bezpośredni kontakt z zainteresowanymi i bezpośrednią wiedzę o charakterze pracy i o charakterze wykonywanych przez zainteresowanych zleceń, już choćby z tej przyczyny, że to nie oni byli tzw. „opiekunami” poszczególnych sklepów partnerów powoda.

Niezasadne okazały się również pozostałe zarzuty naruszenia przepisów postępowania, normujących zasady postępowania dowodowego. Należy bowiem zważyć, że zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Przepis ten nie przewiduje ani nie określa uprawnień sądu związanych z rozpoznawaniem sporu, lecz wyznacza granice, w jakich podawane fakty mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym. Na jego podstawie sąd dokonuje selekcji zgłaszanych dowodów z punktu widzenia oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć (tak: wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 7.05.2014 r., II CSK 481/13). Przenosząc powyższe rozważania na skonstruowane pominięcie dowodu z zeznań świadka S. M., było zasadne w sytuacji przeprowadzenia dowodów z przesłuchania samych zainteresowanych, świadków K. P., E. B. i P. P., a także treści umów o współpracy wnioskodawcy z partnerami oraz umów zleceń z zainteresowanymi. Wobec tego pominięcie dowodu z zeznań S. M. nie było uchybieniem mogącym mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Z treści protokołu rozprawy z dnia 7 czerwca 2016 r. wynika jednoznacznie, wbrew twierdzeniom zawartym z apelacji zainteresowanego, że Sąd Okręgowy wydał postanowienie o pominięciu tego dowodu (k. 533 a.s.).

Niezasadny okazał się również zarzut naruszenia art. 473 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. Należy wskazać, że postanowieniem z dnia 7 marca 2015 r. Sąd pierwszej instancji postanowił na podstawie art. 477¹¹ k.p.c. wezwać do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych wskazane przez wnioskodawcę osoby, tj. zarówno ubezpieczonych, jak i osoby będące ich pracodawcami. Pomimo prawidłowego doręczenia im zawiadomienia o posiedzeniu sądu, wraz z odpisem postanowienia o wezwaniu do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego, odwołaniem oraz odpowiedzią na odwołanie, osoby te nie stawily się na wyznaczony termin, zaś przepisy procedury cywilnej nie dają sądowi żadnych możliwości „przymuszenia” zainteresowanych, aby stawili się na posiedzenie i złożyli zeznania.

Z kolei zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. także jest chybiony, bowiem tylko wtedy może być skuteczny, jeżeli uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a wykazanie tej okoliczności obciąża wnioskodawcę oraz mógłby być uzasadniony tylko wówczas gdyby treść uzasadnienia orzeczenia Sądu Okręgowego uniemożliwiła całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, w takiej sytuacji zaskarżone rozstrzygnięcie byłoby niemożliwe do oceny. Takich wad uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera.

Odnosząc się na koniec do wniosku pełnomocnika zainteresowanego (...) sp. z o.o. o przedstawienie Sądowi Najwyższemu pytania prawnego, Sąd Apelacyjny wskazuje, że zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c., pytanie prawne kieruje się do Sądu Najwyższego, jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie wniosek nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zawarte w nim pytanie prawne wykracza poza zakres pojęcia „zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości” w rozumieniu art. 390 § 1 k.p.c., ponieważ wykładnia art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest jednoznaczna i Sąd nie powziął żadnych wątpliwości przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy. Należy też zaznaczyć, że nie ma podstaw dla powoływania się na wątpliwości, jeżeli w danej kwestii Sąd Najwyższy dokonał już wykładni przepisów prawa, a nie doszło do zmiany stanu prawnego ani do istotnej zmiany okoliczności faktycznych (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2005 r., I UZP 3/05, OSNP 2006/15-16/253).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł o oddaleniu obu apelacji jako nieuzasadnionych na podstawie art. 385 k.p.c.

SSO del. Izabela Głowacka-Damaszko SSA Irena Różańska-Dorosz SSA Monika Kiwiorska-Pajak

R.S.